

aspektů, není příliš rozsáhlá, spíše než hlubší analýzu přináší shrnutí nejdůležitějších trendů historického vývoje regionu.

Olga Brabcová

Pavlos Hatzopoulos, *The Balkans beyond Nationalism and Identity: International Relations and Ideology*. London: I. B. Tauris, 2008, 248 s.

Odborný asistent *Papandreou Foundation* v Řecku, Pavlos Hatzopoulos, publikoval v roce 2008 svou disertační práci *The Balkans beyond Nationalism and Identity* formou monografie. Popudem k jejímu sepsání bylo podle autora neadekvátní znázorňování minulosti a přítomnosti Balkánu převážně prostřednictvím koncepce nacionalismu. Hatzopoulos odmítá chápání pojmu „Balkán“ prizmatem nacionalismu jako „ztělesňujícího rysu balkánských společností“ i jako jediného koncepčního rámce pro popis tamních událostí. Autorům, kteří si zvolili takové prizma, vytýká redukcionismus. Zároveň vyzývá k redefinici zažitého koncepčního rámce a potažmo celého regionu skrze rozmanitost vlivných ideologií a jejich vzájemný zápas.

Stěžejní část knihy podává výklad tří ideologií (komunismu, liberálního internacionalismu a agrarismu) v meziválečné době. Soupeřením těchto nenacionálních ideologií s nacionalismem vzniká nejen platforma pro rozdílné názory na organizaci společenského řádu, ale i pro rozdílné interpretace regionu. Jinými slovy: interakce nenacionalistických ideologií s nacionalismem zpochybňují definici Balkánu jakožto „sumy národních států“.

Po vzoru autorů věnujících se debatě o oprávněnosti diskurzu *balkanismu* (Todorova, Bakić-Hayden, Fleming) autor tvrdí, že se balkánský region stal „objektem fiktivní kartografie“ a „symbolem fungujícím mimo historický čas“. Odmítá geografické pojetí „Balkánu“ založené na národních hranicích a potažmo na nacionalismu, jak je definováno ve stěžejních monografiích věnujících se historii regionu (Glenny, Mazower, Stavrianos), a navrhuje jeho teoretické vnímání jako politického konceptu, resp. výsledku funkce politických ideologií a jejich soupeření. Dodává, že neexistuje „jeden Balkán“, ale vícero jeho podob, které určuje zrovna převažující ideologie. V podstatě tudíž ani nelze nikdy definitivně odpovědět na otázku, co je to Balkán.

Knihy je rozdělena do šesti kapitol. Zatímco první kapitola analyzuje nacionalismus jako ideologii, druhá se věnuje západnímu vnímání Balkánu v 90. letech 20. století. Následující tři kapitoly se zabývají třemi zmíněnými ideologiemi a jejich interakcí s nacionalismem v meziválečném období. Šestá kapitola přispívá k teoretické debatě o Balkánu, jeho interpretacím a způsobům nazírání na region tím, že rozpracovává akademický diskurz pomocí soupeření ideologií, které konkurují doposud protěžovanému nacionalistickému prizmatu. V závěru nechybějí poznámky a reference na použité prameny a literaturu. Potěší zevrubná bibliografie a rejstřík.

Jakub Šimák